

ПОБУДОВА ОБЛІКОВОГО АПАРАТУ ЗА УМОВ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Використання обчислювальної техніки призводить до якісно нових тенденцій в питанні побудови структури облікового апарату. На бухгалтерський персонал підприємства покладено виконання організаційно-методичних, контрольно-аналітичних та інформаційних функцій.

Автоматизоване оброблення облікових даних докорінно змінює умови та характер роботи облікового персоналу, підвищуючи продуктивність і якість його праці, зумовлює потребу вдосконалення організаційної структури бухгалтерії та інших взаємопов'язаних структурних підрозділів підприємства. Для цього:

- розробляються відповідні документи, що регламентують діяльність (положення про бухгалтерський облік, посадові інструкції тощо), де чітко визначено склад і форми інформації, що передаватимуться, термін її передавання, відповідальність, порядок усунення розбіжностей тощо;
- визначається загальне коло робіт у бухгалтерському обліку, які виконують облікові працівники незалежно від їх розподілу за ділянками обліку, та функціональних обов'язків працівників, які відповідають за конкретну ділянку.

Складність управління діяльністю апарату облікового процесу в умовах автоматизації зумовлюється наявними тісними інформаційними зв'язками облікових задач із задачами інших підрозділів, і полягає в потребі чіткого розподілу функцій облікового персоналу та забезпечення взаємодії з персоналом управлінських і виробничих підрозділів.

Зміст інформаційних взаємозв'язків залежить від особливостей підприємства, а їх організація — від ступеня автоматизації бухгалтерського обліку.

Утворення бази облікових даних на сформованій у системі інформації дає можливість виконувати, крім облікових, контрольні аналітичні та аудиторські функції, а бухгалтерський персонал несе повну відповідальність за сформовану інформацію, контролює

достовірність і правильність її використання іншими користувачами.

В умовах автоматизованого оброблення даних інформаційні функції бухгалтерського обліку забезпечують облікові працівники завдяки виконанню таких робіт:

- збирання, реєстрація та передавання даних первинного обліку здійснених господарських операцій;
- участь у збиранні, реєстрації та передаванні даних первинного обліку господарських операцій, що здійснюються та оформляються окремими структурними одиницями підприємства;
- аналіз та коригування первинної інформації;
- формування електронної нормативно-довідкової інформації та її коригування;
- автоматизований контроль введеної інформації;
- формування інформації в регламентному режимі та режимі запиту;
- контроль та аудит результатної інформації на предмет її повноти та достовірності;
- пошук помилок і неточностей в обліковій інформації, їх усунення;
- аудит правильності складання періодичної та річної звітності;
- використання наявної інформаційної бази обліку для надання працівникам підприємства довідок та пояснень за розрахунками господарських операцій;
- архівування облікової інформації.

Використання обчислювальної техніки призвело до якісно нових тенденцій в побудові структури облікового апарату. Перше характерне відмінність полягає у використанні АРМ бухгалтера. У спеціальній літературі під АРМ традиційно розуміють професійно орієнтований програмно-апаратний комплекс, який забезпечує вирішення завдань користувача безпосередньо на його робочому місці. Якщо в побудові структури облікового апарату при не комп'ютеризованому способі обробки облікової інформації його базовий елемент - це окремий обліковий працівник, то при застосуванні обчислювальної техніки беруть до уваги не тільки обов'язки та кваліфікацію облікового працівника, але й характеристику АРМ бухгалтера, на якому він працює.

Створення АРМ бухгалтера ґрунтується на принципах персоналізації обчислень і самонавчання облікових працівників, комп'ютеризації основних облікових функцій, безпаперової технології ведення бухгалтерського обліку, раціональному об'єднанні розподіленої, децентралізованої і централізованої систем обробки

облікової інформації (рис. 1).

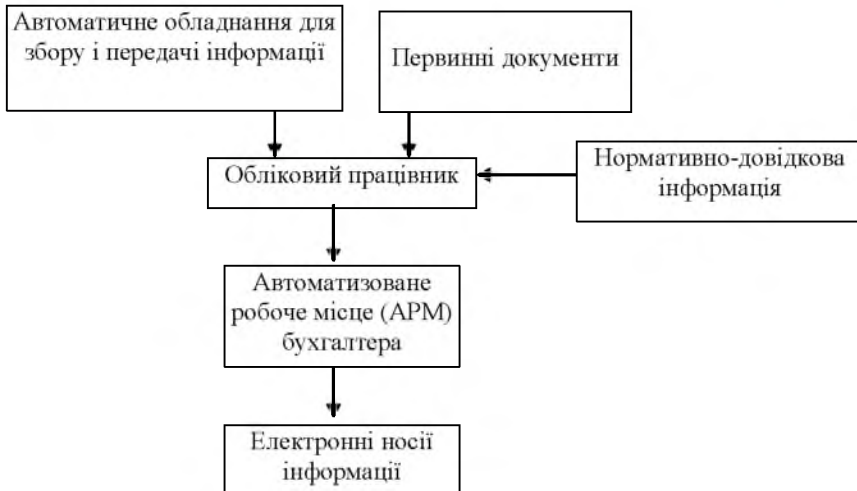

Рис 1. Обробка інформації в бухгалтерських АРМ [2, с. 547]

Численні публікації з питань створення АРМ для обробки облікової інформації дають можливість класифікувати їх за рівнем управління:

- АРМ вищих керівників, включаючи головного бухгалтера, а також керівників середнього та нижнього рівнів управління;
- АРМ спеціалістів (АРМ бухгалтера та економіста ; Нормувальника, диспетчера, інженера, технолога й ін);
- АРМ технічних виконавців (комірника, секретаря, касира, продавця, оператора та ін.)

Специфіка полягає в тому, що АРМ бухгалтера потребує створення технології, яка передбачає участь широкого кола працівників організації : бухгалтерів, операторів, секретарів, комірників, керівників та інших фахівців з обробки облікової інформації - у введенні даних, формуванні первинних документів, візуальному контролю вхідних даних, складанні форм підсумкових документів, які здійснюються на робочому місці за допомогою персонального комп'ютера.

При застосуванні АРМ функції бухгалтерів змінюються таким чином:

- основним обов'язком бухгалтера, відповідального за ведення обліку на конкретній ділянці, стає обробка локальної інформації на відносно невеликій інформаційній базі;

- або інформація надходить у вигляді заповнених первинних документів з регламентованою структурою, або первинний документ заповнюється і оформляється на комп'ютері безпосередньо бухгалтером;
- обробка документів полягає у відображенні інформації з документів в облікових регістрах шляхом введення їх реквізитів та формування проводок;
- обробка облікової інформації суворо регламентується як інструктивними матеріалами, так і технологією роботи з нею в системі.

Можливості комп'ютерно-комунікаційної форми обліку дозволяють гнучко розподіляти облікову роботу між працівниками з різних ділянок обліку. Склад облікових завдань залишається незмінним при різних обсягах облікових робіт, але перелік виконавців суттєво відрізняється в залежності від розміру підприємства і, відповідно, обсягу облікової роботи. [2, с. 549]

Для найбільшої ефективності облікових робіт слід передбачати виділення потужного комп'ютера як сервера, на якому зберігатиметься інформаційна база і виконуватися основна маса обчислень. Подальша реалізація інформаційної технології комп'ютеризованого вирішення завдань бухгалтерського обліку з використанням АРМ на зростаючому підприємстві зумовлює необхідність побудови багаторівневої обчислювальної системи, заснованої на застосуванні АРМ технічних виконавців (первинний облік) АРМ функціональних працівників і АРМ керівників.

В умовах промислового підприємства система бухгалтерського обліку на основі АРМ на нижчому рівні складається з АРМ працівників первинного обліку (АРМ комірника з обліку матеріальних цінностей, АРМ з обліку виробітку працівників в цехах основного і допоміжного виробництв, АРМ комірника з обліку готової продукції). Фактично КСБО на цьому етапі перетворюється на КІСП. Інформацію на основі введених даних передають по каналах зв'язку до бухгалтерії. Наступні рівні відносяться до бухгалтерії та містять АРМ з ділянок обліку і окремих синтетичних рахунків (облік необоротних активів, облік виробничих запасів, облік оплати праці, облік готової продукції та її реалізації, облік розрахункових операцій, облік витрат виробництва).

Бухгалтери контролюють введені дані, перевіряють їх повноту і достовірність, при необхідності доповнюють інформацію і створюють облікову інформаційну базу. Її доповнюють інформацією з інших АРМ

і з інформаційних систем підприємства. Крім того, можлива організація АРМ бухгалтера-аналітика та АРМ контролера. Ці два АРМ охоплюють задачі аналізу та контролю, що виконуються працівниками бухгалтерії.

Можливості комп'ютерної форми обліку дозволяють гнучко розподіляти облікову роботу між персоналом різних ділянок обліку. Склад облікових завдань залишається незмінним при різних обсягах облікових робіт, однак список виконавців суттєво відрізняється в залежності від розміру підприємства і відповідно від обсягу облікової роботи. Особливості організації облікового апарату в бухгалтеріях різних розмірів зручно представити за допомогою схеми.

Традиційно в основі поділу праці бухгалтерів лежить принцип організації обліку за окремими обліковими завданнями або ділянками: облік основних засобів та нематеріальних активів, облік виробничих запасів, облік оплати праці, облік грошових коштів, облік розрахункових операцій, облік витрат виробництва тощо. [2, с. 554-555]

Література:

1. Адамик О.В. Розмежування понять «автоматизовані», «комп'ютерні» та «інформаційні» системи бухгалтерського обліку // Економічний аналіз: зб. наук. праць. – 2016. – № 26 (1)
2. Організація бухгалтерського обліку / Бутинець Ф.Ф., Лайчук С.М., Олійник О.В., Шигун М.М.. – Житомир: ПП „Рута”, 2002. – 455с.
3. Адамик О.В. Використання інструментів Data Mining для аналізу кошторису бюджетних установ // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит в управлінні економічними процесами світової і національної економіки: сучасний стан та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 11 грудн. 2015 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2015. – 373 с. – С. 233-235
4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудит: Навч. посіб. - 3-тє вид., випр. і доп. - К.: Знання, 2006.
5. Адамик, О.В.; Адамик К.Б. Реляційні бази даних як сучасний стандарт накопичення інформації в комп'ютерній системі бухгалтерського обліку // Сучасні проблеми обліку, аналізу, аудиту й оподаткування суб'єктів господарської діяльності: теоретичні, практичні та освітянські аспекти: Збірник наукових праць за матеріалами II Всеукраїнської науково-практичної конференції (29-30 березня 2018 р.). – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 747 с.